List 5. **NOVICE** Tečaj XXV.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 30. januarja 1867.

Gospodarske stvari.

O razdelitvi menjavek.

Gover dr. Tomana v deželnem zboru.

Dr. Lovro Toman je v 14. seji poslednjega deželnega zbora dokazal potrebo, da se naredí postava, po kteri bi se med svoje lastnike razdelila taka zemljišča, ki so znana pod imenom menjavek (Wechselgründe). Ta za kmetijstvo tacih krajev, kjer so taka menjavna zemljišča, važni predlog je podpiral tako-le:

Zemlja, na kteri bivamo, je naša mati, ki nas ima preskrbeti s potrebnimi pomočki in sredstvi za naše potrebe. Mi moramo skrbeti marljivo in modro, da ona porodí dostojno tacih pomočkov. Kakor v pašnikih, tako leží mnogo pridelkov zamorjenih v menjavnih zemljiščih.

Kaj pa so menjavke?

Menjavno zemljišče je tako, ki ima dva ali več gospodarjev, ki se v vžitku vrsté. Taka zemljišča so travniki, njive itd. Razmere take vrstitve so mnogovrstne, na priliko: 1. Včasih so končí, to je, vsa menjavna zemlja je na dva konca razdeljena in vsak tak konec se leto za leto menjevave vživa. Kdor je letos vžival konec **a**, vživa drugo leto konec **b**, in nasprotno. V teh primerljejih je menjavna zemlja ena parcela (en part). 1. Včasih ste pa dve parceli (dva parta) in se parceli vsako leto menjevaje vživate. Tako ima vsaka parcela vsako leto druzega gospodarja. 3. Včasih je pa menjavna zemlja samo ena parcela, pa se tako vživa, da jo ima eno leto en gospodar vso, drugi pa drugo leto vso.

Te razmere vživanja in še druge se nahajajo pri menjavnih zemljah.

Iz takega vrstilnega vživanja pa imajo solastniki ali soposestniki in tudi vlada mnogo škode.

Kar zadeva solastnike, se jim kaže sledeča škoda:

1. Ako so menjavna zemlja travniki, se ti prečisto pokosé, tako se sčasoma popolnoma pokončajo in še polovico dohodkov ne dajo, ki bi jih dali, ako bi bili razdeljeni v kose in taki kosi polna in posamna last enega vživalca. Na tacih travnikih se zapazijo cele lehe, ki so brez trave. Vsak kmetovalec lahko loči menjavne travnike od drugih.

2. Take travnike je navada v jeseni prav čisto in golo popasti „potvezati“, kakor Gorenci pravijo. To je, konji in goveja živina se pribija na verige ali vrví otvezana na take travnike in se prestavlja tako dolgo, da vseh ne ogloje. Kar konjem in govedi ostane, posname še ovca. Gospodar, ki ima ravno letos vžitek, posname vse do čistega, do živega, in njegov naslednik mora žalosten gledati, — in spredniku prihodnjo leto zopet kar more vrne. Tako gré to dalje in zemlja mora na zadnje popolnoma opešati in tako oslabeti, da ne dá skoraj nič trave.

3. Menjavna zemlja se slabo obdeluje; njive se malo, travniki nič ne gnojijo, ker vživalec vživalcu dobička ne privošči. Na menjavnih travnikih se ne trebijo vodni grabni, se ne odpeljujejo prevelike vode, grmovje se ne trebi, kamnje ne pobira, brez skrbí se sèm ter tjè vozi, z eno besedo, taki travniki se nemarljivo zapuščajo.

4. Kdor ima veliko menjavnih parcél, ta ima tudi celo zbirko davkovskih bukvic, ktere se ravno tako vsako leto menjujejo, kakor vživanje.

Zgodi se pa lahko, da človek pozabi na take bukvice, ali da jih od sprednika ne dobí, — na enkrat pa pride rubež za davke, gospodar ne vé, kaj je dolžen, zdaj teče k davkarju, zgublja čas, plača rubežen, vrh tega se jezí in škoda je gotova.

5. Zastran davkov pa se zná škoda tudi iz tega kakemu solastniku zgoditi, ker se davki in nakladi menjajo in ravno enega morebiti veči nakladi zadenejo. Že leta 1861. je gospod Koren v občnem shodu gospodarske družbe govoril, kako da so škodljiva menjavna zemljišča, kaka škoda da se dela solastnikom po teh neprimernih davkih.

6. Pa tudi sovraštvo in pravde izhajajo iz menjavnega vživanja.

Te in še druge škode izhajajo očividno iz menjavnega vžitka zemljišč za solastnike.

Pa tudi vlada ima škodo pri pobiranji davkov, ker pri njem veliko časa zgubí.

Iz tega površnega premišljevanja se že vidi velika škoda, ki solastnikom in vladi iz menjavnih zemljišč izvira. Takih zemljišč pa imamo v naši deželi še prav veliko. Se vé, da bi solastniki si lahko sami škodo odvrnili, ako bi si taka zemljišča razdelili; al žalibog v naši domovini je še preveč gospodarjev, ki pravijo: „Kakor je bilo, tako naj bo zdaj in v prihodnje!“ in marsikter solastnik neče se v razdelitev vdati zavoljo tega, ker ravno njegov solastnik tega želí. Saj je dosti vzroka za sovraštvo ali vsaj neprijateljstvo v tem, da sta do zdaj eno zemljo zaporedoma vživala in si nagajala.

Neogibljivo je tedaj treba, da se skrbí na poti postave, da se razdelijo taka menjavna zemljišča, zato sem storil ta predlog.

Oglas

zastran izložbe (razstave) kmetijsko-obrtniške v Ljubljani.

Gledé na to, da je letošnje leto velika razstava v Parizu, ktera traja od meseca maja do oktobra in

bode potegnila vso pozornost tudi naših sosednih dežel na-se, je sklenil zato odločeni odbor, da ne bode letos razstave v Ljubljani, pa se preloží na eno prihodnjih let.

Od glavnega odbora c. k. gospodarske družbe v Ljubljani.

Tržna naznanila.

Iz Dunaja 12. dne t. m. Goveje meso cent mesarske cene 23 gold. Predivo marsko neomikano 29 do 37 gold. 50 kr., poljsko 21 do 25 gold. Hmelj sateški (češki) 225 do 240 gld. Ježice 11 gld. 50 kr. Deteljno seme očiščeno (rdeče) 37 do 39 gld., (belo) 54 do 65 gold. Češplje turške 23 gold., štajarske 20 do 21 gold. Vinski kamen avstrijski beli 35 do 39 gold., rdeči ogerski 27 do 29 gold. 75 kr. Potašelj ilirski 18 do 19 gld. 50 kr. Volovskih rogov nemških sto po 7 do 8 gold. 50 kr., ogerskih 23 do 25 gold. Volovske kože ogerske, mokre z rogovi po 24 do 26 gold., suhe 50 do 53 gold., telečje kože dunajske, suhe brez glav po 131 do 136 gold. cent. Konjske kože suhe po 4 do 5 gold. 50 kr. Žima prav dolga po 80 do 85 gold., na pol dolga po 60 do 70 gold. Prekajena slanina (špeh) po 37 do 37 gold. 50 kr. Loj po 33 gold. Strd (med) ogerska po 18 do 19 gold. Vosek (rumen) po 122 do 125 gld. Slivovec (z 20 do 22 gradov) cent po 27 do 30 gld.

V Gradcu 12. dne t. m. Volovsko meso cent mesarske teže 23 gold. 40 kr. Telečje meso po 21 krajc. funt, svinsko po 23 krajc., slanina (špeh) friška 38 kr., prekajena 40 kr. Surovo maslo (puter) 55 kr., maslo 50 kr., salo 40 kr. Mleko (sladko) 12 kr., smetana (sladka) 20 kr. bokal. Strd 19 gld. cent. Vosek 120 gold. Deteljno seme 39 gold. Fižol 6 gold. Krompir 2 gold. 30 kr. Moka fina 7 gold. 50 kr., ordinar 2 gold. 50 kr. vagán. Senó 1 gold. 27 kr. Slama 78 kr. cent. Drva trda 8 gold. 65 kr., mehka 7 gold. (po 24 palcev ali colov dolga).

Ukaz ministerski,

veljaven za vse dežele našega cesarstva razun Ogerskega, Hrvaškega in Erdeljskega,

zastran žebčarske tarife.

Na Primorskem, v Dalmacii in Vojaški granici se tudi letošnje leto cesarski žebci spuščajo brez plačila, — na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, v Galicii, v Bukovini in v vseh druzih deželah cesarstva pa je trojna tarifa odločena, in sicer se plača za nektere žebce po 1 gold., za nektere po 2 gold., za nektere (in teh je najmanj) pa po 3 gold. — Za posebno izvrstne in potrjene plemenite žebce popolnoma čiste ali napol čiste krví je tarifa na 4 gold. odločena.

Obrtnijske stvari.

O koristnih vodovodih ali vodotokih.

Ker se je preteklo poletje za tukajšnji farovž na 1020 čevljev daljave iz globoke grape čez skalnati hribec napeljala studenčna voda po lončenem vodovodu (Wasserleitung), zato so se k temu rabile lončene (ilnate) cevi, prejete iz lončarske zaloge Andreja Net-a, posestnika in obrtnika na Kokrici pri Kranji. Ker imenovani obrtnik želí, da bi se v „Novicah“ v občo korist razglasilo, koliko prednost močne, iz dobro vdelanega ila žgane cevi, kakoršne se pri njem dobivajo, pred lesenimi imajo, njegovi želji tem rajše zadostujem, ker se reč po naslednjih opazkah že sama hvali in priporoča:

1. Pri sedanjem pomanjkanji in dragini lesá in gledé kasnega vrtanja in vkladanja lesenih hlodov stane lončeni vodotok sploh cenejše ko leseni. Predno ti 3 tesarji prevrtajo (včasih pa še v škodo zavrtajo), vmerijo, položijo in z železnimi pušami sklenejo dva po 18 čevljev dolga borovčeva ali mecesnova hloda, ti že dva vajena delavca — izmed kterih eden zmiraj proti v mali posodici cement s prav drobnim peskom meša in napravlja, drugi pa urno cevi skleja in sklepa — položita nad 20 sežnjev lončenih po 2 čevlja dolzih cevi.

2. Trpijo lončene cevi zgoraj omenjenih lastnosti brez kraja in konca v zemlji, borovec pa že v 7 do 10 letih v močvirnem svetu segnjije; to pa ti vzrokuje vedno popravljanje. Večkrat so že našli pri kopanji v zemlji še prav dobro ohranjene lončene cevi, ostanke starodavnih vodotokov, ki so posušene še žvenk imele, kot nove.

3. Izvira voda iz lončenega vodotoka ne le nepokažena po slasti, temveč — ako se cevi saj 2 čevlja globoko vkladajo — poleti zelo ohlajena in zboljšana, ako je bila pri vtoku od vročine preparjena. Od lesa nasproti pa se voda — saj v začetku od novega — neprijetnega duha navzame in postane neokusno mehka.

Komur je toraj treba, naj — ako mu stroški za zmiraj najboljši kamniti vodotok preobilni hodijo — pustí nedolžno preganjani les v miru in pošlje k Net-u na Kokrico po lončenih cevi, kjer se jih neki še za več tisoč gold. vrednosti zgotovljenih nahaja. Pri nas pa imamo brihtnega moža s posebnim orodjem za hitro in stanovitno to delovanje oskrbljenega, kterega vam radi na vse kraje pošljemo, da v „naših“ revnih časih kaj malega zasluži.

Iz Kamne gorice. L. B., župnik.

Ozir po svetu.

Turki.

Spisal M.

(Dalje.)

Na njihovo mesto pride drug rod, ki je med tem, ko je imenovani hiral, vedno močneji prihajal. Ta si podvrže v 8. stoletji Ujgure, in od tega časa se tudi njega to ime prime. Ujguri so znameniti za to, ker pri njih se je pokazalo med vsemi turškimi rodovi najprvo neko bolj živo gibanje v duševnem življenji. Imelo je to gibanje velik upliv do drugih rodov. Jezik njihov, iz kterega se izpeljuje novoturški, in pisava sta dosegla že zgodaj veliko popolnost. Al tudi ta rod ni dolgo gospodoval; vedni boji in prepiri so ga oslabili in leta 848. nehal je na vzhodu.

Vidimo tedaj iz tega, da že v začetku so imeli Kitajci velik upliv do Turkov, kar se tiče jezika in tudi njihovih šeg in navad. Tudi v poznejem času se ta upliv ni dal zatajiti. Zarad tega, in da se poznejše dogodbe lože razumejo, bilo je treba pogledati na to vzhodno turško vejo. Vrnimo se zdaj k zahodni.

Že v drugi polovici 8. stoletja razširi rod, ki si je bil Ujgure podvrgel, svojo državo proti zahodu, in ko so bili vzhodni Tiukiu pokončani, do bregov Jaksarta, aralskega jezera in kaspiškega morja. Ta narod na zahodu so Oguzi in Selčuki, kakor ga imenujejo evropejski pisatelji.

Oguzi, kterih prvi oče Oguzkan je živel za Abrahama, kakor pravijo, so stanovali med rekama Oksom in Jaksartom in so se vedno bojevali z Arabci in Perzijani, ktere so bili 999. leta prav do dobrega otepli. Leta 1018. so si prisvojili vso deželo unstran

Oksa in Jaksarta in prišli so v dotiko s Selčuki, kterih zgodovina se steka skupaj z zgodovino Ozmanov. Ozmani pa so tisti rod, ki se je razširil po mali Azii in prihrul v 15. stoletji v Evropo, kjer je še dan danes.

Selčuska država v Azii se razdelí že kmalu po svojem pričetku na dve veji: vzhodno in zahodno. Vzhodna se je razprostirala čez Perzijo in bagdaški kalafat, zahodna pa čez malo Azijo in azijaške okrajne bizantinskega cesarstva. Proti koncu 10. stoletja so bili Selčuki sicer majhen, pa srčen in bojaželen narod. Živeli so z Oguzi v miru, pa ne dolgo. Selčuk (po njem tudi ime) se sprè ž njimi in se umakne s svojimi tremi sinovi od Buhare nazaj. Okoli leta 1034. jih prisili sultan Mahmud, da morajo iti čez reko Oks in se tam naseliti. Mislil je, da bodo zdaj ž njim v zvezo stopili; al čutili so se že premočne, da bi jim bilo Mahmudove zveze treba in da bi se po njem ravnali. Komaj da só prišli na uno stran imenovane reke, že so jeli ropati po deželi notri do Mosula in nadlegovati ljudstva ob bregovih perzijskega zaliva; pa tudi Mahmudove čete so večkrat nabili. Prvega kralja so si izvolili leta 1038; bil je Togrulbeg, sinovec Selčukov, in stoloval je v mestu Nišabur-u. Bojeval se je srečno proti naslednikom Mahmudovim in razširil je državo svojo do Huluana. Manj ugodna mu je bila sreča v vojski z bizantinskim cesarjem Konštantinom Monomahom, s kterim se je več let bíl zavolj neke okrajne, pa zastonj. Obrne se leta 1050. proti jugu, podvrže si 1051. glavno mesto perzijansko Ispahan, leta 1055 Bagdad, vrže tadanjega kalifa v ječo, ter se polastí vlade. Nesari, suženj kalifov, ki mu je že pred vlada dišala, se obrne za pomoč do egiptovskega kalifa; al tudi tega zmaga Togrulbeg in se v drugo polasti Bagdada leta 1057.

Slovesno je prejel zdaj Togrulbeg od kalifa oblast in naslov emirolumera, to je, „kneza vseh knezov.“

Zadnja leta njegovega življenja so mu dali veliko opraviti puntarji po vsem kraljestvu; zdaj tù, zdaj tam. Nesarija, ki se je večkrat zoper njega spuntal in se za malo časa Bagdada polastil, dá leta 1060. umoriti. Zdaj bi bil lahko miroval; al vendar ni hotel opustiti vojske. Vedno je nadlegoval dežele ob Evfratu in okrajne bizantinskega cesarstva, dokler ga ni pobrala smrt leta 1063. v 75. letu njegove starosti.

(Dalje prihodnjič.)

Narodne mrvice iz Istre.

Prava istrska gospodarica ne pustí nikdar kotlenih verug, ako kotel na njih ne visí, nizko nad ogenj viseti, da se hudoba na njih kolembajoć (zibajoč) njej ne smije i ne ruga. A prvo, nego se gré spat, Istrka pomete ognjišče, skrbno pohrani ogenj v pepél, stori z lopatico železno znamenje sv. križa v pepél, položí križem lopatico in klešče za ogenj, ili na sam ogenj ili blizo ognja, pak sebe prekriža govoreč:

Sveti križ i sveti Florjan
Čuvajta mene i moj oganj
Od večera do zore,
Dokle peteh zapoje,
Kada peteh zapoje
Mat Mariju zazove,
A Marija angele
Naše dobre čuvare.

Otročiči pa jemljejo na večer slovó od ognjišča tako-le:

Pospi, pospi naše žiže (ognjič),
Sada gremo i mi spat,
I svu noću se ne zbudi,
Dokle se mi stanemo;
Kada se mi stanemo
Bogu se zahvalimo,
Angelu pomolimo
Tebi ćemo dat papat
Dobre suhe smrekvice.

A kadar pride istrska gospodinja v jutre v kuhinjo, je li ki onde ali ne, reče:

Hvaljen budi Isus i Maria,
Dobro jutro nam Bog daj.
Hvala tebi dobri Bože,
Ki s' nas čuval ovu noć,
Čuvaj nas još svaku noć,
Ti jesi naš pomočnik
Svaku uru svaki hip;
Ti s' nas čuval do sada,
Ti se priporučujemo od sada.
Hvala tebi o Mario,
Ka s' nam milost izprosila.
Hvala ti sveti Florjane,
Ki si čuval naš oganj,
Da ne preoblada,
Da nam ne poškodi
Naše kuće, naše dvore.
Slava tebi Dragi Bože!

Otročja pesem sv. Jelene.

Sveta Jelenica
Rano se je stajala
Svoje ruke umivala
I rumena lisa (erlenalica).
Šla je z jenim putem,
Z jenim putem širokim
Sreti se na kamičić,
Ta kamičić podvignila,
Pod njim najde zlatan križ,
Oprala ga belim vincem,
Savila ga v čist obrus,
Ponesla ga k Isusu,
Isusu je rekla,
Je li to vaš križ.
Isus njoj odgovori,
To je moj križ pravi.

Zakaj sever hišo mete.

Hvalil se je Kukulja,
Da se j' dobro uženil.
Storil kuću na bregu
Obrnul vrata k severu,
Da mu sever kuću mete,
Kada mu je žena neče.

J. Volčič.

Zelenica — Železnica. *)

Nad Ljubeljem Zelenica
Kinč in kras je vseh goric,
Žari sveta z nje danica,
In srcalo je devic. **)

Dragost njeno je zakrila
Slepota modrih kdaj;
Veljavo njeno je odkrila
Prostost uma zdaj.

Je beguncem krilo dala,
Dveh dežel kazala pot;
Potniku veselost s'jala,
In za brambo stala plot.

Zlila bistre je vodice
Iz zaklada nam srcá,
Obema rada je cvetlice
Darovala lepega duhá. ***)

Srna plašna tam živela,
Divja koza pašo zná;
Po višavah drevja zelenela,
Prsi gole — bele dá.

Zelišča inó cvetlice
Nje lepoto venčajo;
A dolin jej veselice
Svete groze skrivajo.

V solnca zlatu je svetila,
V rajski žalosti gorí,
V dušo nado nam je vlila;
Samotna iz srca pa želí:

„S svetom da bi se sklenila,
Da „mila braća“ zbrala se,
Venec slave vam delila,
Ki sinovi Slave ste!“

H. V.

Dopisi.

Iz Aleksandrije v Egiptu 1. jan. ⌣ V dragih naših „Novicah“ sem čital, da je prišlo le-sem krdelo francozke armade; al o tem je k večemu to resnica, da je morebiti kterikrat kak oddelek na Kitajsko šel. Res pa je to, da je angležka vlada od turške dovoljenje dobila, da sme tabor od 10 tisoč angležkih vo-

*) Okoli 40 let se že govorí, pa beseda je zmiraj le beseda ostala, da se Zelenica poleg Ljubelja predere in tako najkrajša in ravna pot najde, ki Rudolfovo železnico združi z južno. Zdaj se je zopet izbudila ta misel, in kakor nam časniki pripovedujejo, se utegnejo tega predora lotiti in ga v 2—3 letih dognati. Naj ta mala pesmica izrazuje veliko moje veselje, ktero me navdaja, ako premišljujem, kako bi ta železnica povzdignila obrtnijo domovine naše kranjske.

**) Kar nam je znano, ni se še rudar njenih žil dotaknil.

***) Spominjam se rajnega Hladnika, ki jih je tù nabiral.

Pis.

*

jakov ustanoviti v Suec-u. Zakaj? kazala bode prihodnost. Iz mnozih prikazen je čedalje jasnejše, da se je zasukala politika angležka o zadevah grških; podoba je, da francozka vlada srbske zadeve z boljim vspehom podpira. Otok Kandija dopada Angležem že dolgo dolgo in posebno dobro, in da Rusija ne bi prehitro segnila vmes, sta menda Francoz in Angež zdaj tega prepričanja, da „bolni mož“ — Turčija — že dosti dolgo umira v Evropi in da umrje brž ko ne kmalu. To vsaj mora sprevideti vsak umen človek, da Turčije je konec, ako jo prime Srbija, ki je že vsa pripravljena, in ji le nekoliko priklada Črna gora. Brez kake evropejske pomočí propade Turčija v Evropi. In „bolnemu možu“ bode zapela nadgrobnica, kteri bodo vsi kristjanski Slovani dodali „amen!“ kajti kristjanstvo in koran ne moreta dalje več bivati skupaj.

Iz Kragujevca v Srbii 1. jan. (Dalje.) — Prošlo leto nam Srbom ni bilo srečno; letina je bila slaba, živež je drag, in doletele so nas mnoge nadloge. Že maja meseca je slana poparila fižon, duhan, koruzo, sadno drevje sèm ter tjè tudi vinsko trto. Strni se je, hvala Bogu, še precej pridelalo, tudi vina je mnogo in vrlo dobra kapljica je. Al to je skoraj vse, kar nam je lani mili Bog dal. Ko so lani na Českem in v Italii topovi grmeli, imeli smo tukaj vročino, da smo komaj dihali, in suša je pritiskala, da je po hribih in brdih vse zgorelo. Fižona nima nihče, koruze in krompirja je prav malo, tudi zelja in še mnogo druzih rečí nima nikdo. Al neutrudljivi, pridni in vse hvale vredni zemljedelec Bulgarin ima vsega obilo. Njemu je srbska zemlja rodila, da je veselje, al Srbinu ni! Da pridnemu in vrlo umetnemu zemljedelcu Bulgarinu zemlja rodí, bodi si suša ali deževje, vzrok je ta, da jo on primora, da mu obilo rodí. Njegov bister um in njegove neutrudljive roke užugajo vse natorne ovire. Da jih Bog poživi vrlo braćo Bulgare! Bog vam daj le skoraj slobodo! Radujem se o vaši lepi prihodnosti. Kaj bo še le tedaj iz vas, ki ste že zdaj strašni jarem nečloveške sužnosti noseči umetni zemljedelci, rokodelci in umetniki, da jih vam kmalu para ni? Vaš bister um in vaše žuljeve roke delajo čudeže, in to na tihem brez hruma in šuma. Podobni ste umetnim mravljam, ki delajo brez šundra noč in dan. Šumečim bčelicam vas ne morem primerjati, ker bčelice izrojijo, da se na dalječ okoli vidi in sliši; al pri vas roja ni! Pri vas vse tiho napreduje v lepi bodočnosti. No, mislim, da bi dobro bilo, da postanete pikajoče bčelice in da napravite enkrat velik roj! — Kdor si sam pomaga, Bog mu pomaga. Spomnite se stare slave!

Zavoljo velike suše se je lani po nekterih krajih, posebno po hribih živinska bolezen (kužni črm) prikazala. In na jesen obišče nas tudi razuzdana kolera, ki je posebno v Belem gradu in Čukujevcu blizo Karanovca razsajala, zato sem imel prilike mnogo, med srbskimi seljaci živeti. Popraševali so me v eno mer, kaj je novega po svetu? Ko sem jim pripovedoval, da se nad bolno Turčijo strašno črni, osodepolni oblaki skupljajo, veselili so se in zakričali: „Bog daj, da bi se skoraj zabliskalo in zagrmelo! Mi pojdemo vsi, da vsi! da se bíjemo. Gospodine, mi je rekel ta in drugi sivi, iznemogli brkež: bojeval sem se pod Črnim Jurjem in pod Milošem, bojeval sem se tam in tam in zdaj me svitli knez ne bo na boj poklical? al še me noge niso izdale, še imam jake mišice, oko moje še je dobro; kogar bom po puški pogledal, vsak se bo ohladil! Ko smo takrat zmagovali, ki smo slabo orožje imeli ali nič orožja, kako neki ne bi s tako lepim orožjem, ki ga je nam svitli knez preskrbel? Da ga Bog živi! Mi hočemo pod njim bíti se, kakor smo se pod njegovim očetom bíli! Da-si tudi sem star, bogme! vendar nečem domá ostati, nego pojdem v boj, kamor bojo šli drugi. — Take in enake besede polne navdušenja sem povsod slišal, kamor koli sem prišel. — Bilo je letos prav malo sená in vlada ga je pokupila, kolikor ga je dobila. Pa kaj se zgodí? Zapali nekdo senó v Belem gradu, in zgorelo je vse! Škoda je strašna, konjiki so se morali zato deloma v Topčider, deloma v Kragujevac premestiti. Kdo je ta hudobnež bil, ne vé se še. Kmalu zgorí opraviteljsko senó tudi v Smederevi, v Karanovcu in nekoliko tudi v Kragujevcu. Neznani sovražnik je mislil, ako seno zgorí, da bodo tudi konji lakote poginili. No, pa še je sena v Srbii dovolj, še več pa narodoljubov.

Po okrožji potovaje prišel sem tudi v veliko selo Petropolje, kjer je Toma Vučić lepo cerkev sezidal in v nji sebi lep, z veliko plošo marmorjevo kriti grob postavil. Toma Vučić je bil junak; al bil je tudi strašen sebičnež in največi spletkaž in vrtoglavec. Kakor vsak politišk glavar in puntar, je tudi on grozovitnež bil. Noben knez ni bil za njega. On je spodil Miloša in postavil na prestol njegovega sina Mihajla. Pa precej je počel proti njega spletati in zvijal je in zvijal, da je kmalu tudi on moral bežati. Tudi Aleksander, ki je potem na prestol prišel, je grozno omagoval! Vučić ga je majal in spodrival; želel je sam srbski knez biti. Al narod izvoli starega Miloša, ki je Vučiću vso politično moč vzel in kmalu potem je umrl. Da so punti za narod vselej nesreče, to se vé; da brez prelivanja krví se težko kaka prekucija dogodí, se tudi vé. — V Petropolji sem stanoval v hiši in v sobi, kjer je Toma Vučić enkrat bil. Narod mi je to-le o Vučiću povedal: Ko je Vučiću dovoljeno bilo, da sme v Petropolji cerkev zidati, se je vès ginjen v to sobo zaprl, voščene sveče prižgal, jih pred Božjo podobo postavil in na glas Boga molil in za svoje grehe odpuščenja prosil. Obljubil je Bogu na glas, ako mu grehe odpustí, da mu vrlo lepo cerkev sezida. Pa ne samo Boga, nego on je tudi vse mrtve, ktere je pobil in pred časom v večnost pahnil, po imenu klical in jih tako-le odpuščenja prosil: „Petar, ki sem ti glavo odsekal, ti si zdaj pri Bogu, prosim te, odpusti mi in prosi Boga za mene. Pavle, tebe sem vstrelil; ti si zdaj pri Bogu, odpusti mi in prosi Boga za mene. Ivan, tebe sem strašno mučil in te potem umoril; odpusti mi itd. itd.“ Obrekljivi ljudje pa pravijo, da je on Boga tudi za prihodnje grehe in tiste, ki jih je bil za smrt izbral, odpuščenja prosil in je molil tudi tako-le: „Petar, juter te bom ubil, ti boš kmalu pri Bogu, prosim te, odpusti mi in prosi Boga za mene. Pavle, moram te iz pota umakniti in ubiti; kmalu boš itd. itd. Ivan, tudi ti si mi na potu, moram te ubiti itd. itd. Res Toma Vučić je bil mož beseda in je Bogu na čast v Petropolji lepo farno cerkev sezidal. Mu je li Bog odpustil? tega ne vem. So mu le ubiti mrtvi odpustili? tudi tega ne vem. Toliko vem, da živi mu še niso, in otroci ubitih očetov ga še kolnejo. Vučić je bil velika nesreča za srbski narod. Dokler je on živel, v Srbii ni bilo miru, in narod, namesti da bi napredoval, je šel rakovo pot. Pa kaj hočemo? Rogovileže in grozovitneže ima vsak narod. No, Vučić še senca ni krvolokov francozkih in angležkih.

(Konec prihodnjič.)

Iz Zagreba. —r. — Vesele vesti, ki nam jih telegraf donaša o sijajnem vspehu volitvah za deželne zbore iz štajarskih in kranjskih slovenskih pokrajin, so nas tukajšnje Slovence in Hrvate tako vzhitile, da si ne morem kaj, da ne bi tega našega veselja tukaj javno izrazil! Mi tukajšnji Slovenci vidimo v teh volitvah **prvo sijajno zmago**, ki jo je slovenstvo v svojem več ko tisočletnem boji za svojo eksistencijo proti ptujstvu izbojevalo; — mi

vidimo v teh volitvah sijajin **protest** našega naroda proti vsem, kar se je do zdaj v deželnih zborih proti nam zaključevalo; — mi vidimo v teh volitvah, da je **vès narod** stal za **manjino** v prejšnjih deželnih zborih, ne pa za večino; — mi vidimo v **ogromnih večinah**, s kterimi so naši narodni kandidati pri volitvah predrli, politično **zrelost našega naroda**, ktere se ni nobeden nadjal; — mi vidimo v tistih ubogo malih glasovih, ki so jih nasprotni kandidatje dobili, da jih je narod z nejevoljnostjo od sebe sunil, in mislimo, da pri bodočih volitvah v slovenskih pokrajinah naši protivniki se še upali več ne bodo, proti-kandidate postavljati; — mi vidimo v teh volitvah prvi vir bolje bodočnosti, mi vidimo v teh volitvah prvi korak k edinstvu slovenskih pokrajin v eno! Živili vsi volilci, ki so svoj glas dali národnim kandidatom, živili v korist vsega slovenstva! Vi izbrani možje pa, vi naši zastopniki, znajte, da vsikoliki za vami stojimo, da ste vi naše upanje in naša nada. Bog!

Iz Celja 21. jan. *(Volitev.)* — Živila naša dva nova poslanca dr. Razlag in Janez Lipold, pa živili tudi naši čvrsti volilci, ki so tako možato in tako enodušno za nju glasovali, spoznavši, da za našo domačijo le domačemu sinu srce resnično bije, da le domači sin, pravo steblo slovenske korenine, je v stanu in pri volji, delati in truditi se za domači slovenski narod; — slava toraj jim! Od 225 volilcev iz 6 raznih okrajev se jih je bilo vkljub nezgodnemu vremenu sešlo 218; med njimi jih je 188 glasovalo za dr. Razlaga, 186 pa za Lipolda, in le nekaj volilcev iz Vitanjske okolice in iz Laškega okraja se je bilo domačinom izneverilo. — Nadjamo se, da bode tudi drugod po slovenski zemlji zmagala národna stranka, in da bodemo vsaj za teh 8 zastopnikov, ki nam jih je nepravedna in krivična Schmerlingova ustava namesti 15tih po milosti prepustila, — domačine v deželni zbor spravili. — Za zastopnika se je poprej priporočal tudi g. Pesarič, svetovalec tukajšnje c. kr. okrožne sodnije, pa je danes, predno se je volitev začela, odstopil od ponudbe, ter v jedrnatem govoru priporočal v blagor domovini naša povsod spoštovana iskrena rodoljuba Razlaga in Lipolda. Slava takemu poštenjaku! On sam pa se bode poprijel zastopstva za mesta in trge, za ktere je volitev na danes teden odločena; upamo, da tudi takrat bode zmaga naša! — Ne moremo si kaj, da ne omenimo pri tej priliki tudi surovega in zeló žaljivega obnašanja tukajšnjega advokata Mörtl-na, ki se je poprej po nemškem „Central-Wahlkomité-ju“ za poslanca ponujal, danes pa, ko je videl, da bi pač menda še enega glasa ne bil dobil, je ponudbo nazaj vzel, in to, sicer dasiravno slovenski zná, iz gole mrznje do slovenščine, v nemškem, večini volilcem neumljivem jeziku, in na tako žaljiv način, da so ga očitno sami volilci, ki so nemško njegovo jezikovanje razumeli, prav čvrsto in z zasluženo nejevoljo zavrnili. In ta gospod, kteri misli s svojo trmo zid, ki ga je zidal slovenski narod, predreti, in ki se živí in redí od žuljev naroda slovenskega, — ta gospod je isti Mörtl, ki se je, ko so bile 1861. leta prve volitve, Slovencem prišteval, se tudi čitalnici pridružil in vêdel ko najiskrenejšega rodoljuba, dokler mu ni krinka padla spred obličja.

Iz Maribora 26. jan. Za lutenberški okraj je za poslanca izvoljen dr. Prelog. Slava!

Iz Celja 28. dne t. m. (telegrafično). Dr. Nekerman je izvoljen za poslanca. Slovenci niso hotli voliti.

Iz Ptuja. *(Vabilo.)* V čitalnici naši bode 3. svečana t. l. beseda z govorom v spomin Vodniku in s plesom v maškarah; 10. svečana muzikalna beseda s plesom; 20. svečana beseda s petjem, gledišćem in plesom; 3. sušca beseda s plesom v maškarah. Pri vsaki besedi pred plesom je tombola. K totim besedam se vsi udje uljudno vabijo. Začetek vsakrat ob 8. uri na večer. Odbor.

Materija 14. jan. *) — Danes je bila volitev novih svetovalcev in novega nadžupana; za poslednjega je bil izvoljen Gaspar Kastelec. Nadjali smo se še hujše borbe pri volitvi, kajti volilci so bili razdeljeni na dva tabora; vendar tega ne bi bil nihče verjel, da bo ena stranka svojega kandidata tako na cedilu pustila kakor se je zgodilo; dobil je namreč drugi kandidat en sam glas! Naš dosedanji nadžupan g. Ličan je, kar mu mora vsak nasprotnik pritrditi, popolnoma zmožen obravnavati občinske zadeve, kar je v pretekli, res težavni vojskini dôbi sijajno dokazal in kar tudi očitna pohvala priča, ki mu je za to od cesarskega prestola došla. Zatoraj smo se za gotovo nadjali, da se ne bode dalje nadžupan iskal, ampak poprejšnji potrdil; al temu ni bilo tako; veter je pripihal od druge strani. Po dokončani volitvi stopijo namreč zastopniki 3 sosesk: Totre, Kozijane in Ostrovice pred c. kr. predstojnika ter zahtevajo, naj bi se poreškemu zboru prošnja podala, da jim dopustí, si svojega nadžupana izvoliti. Gosp. predstojnik je obljubil to storiti. — Ne odrekujemo ravno s tem novemu nadžupanu zmožnosti za županovanje; al to je gotovo, da le po mnozih skušnjah more tisto vednost si pridobiti, ktera je in vzlasti v prihodnosti potrebna za dostojno obravnavo občinskih zadev. Da do tega pride, primoran bo prav dobro učenega tajnika najeti, da se od njega kaj naučí. Ta tajnik pa bo občinske stroške najmanj za 300 gold. na leto in dan povikšal; kdor pa tukajšnjo revščino pozná, bo lahko sodil, kako težko bo to kmeta našega zadelo, kteri le po pomanjšanji davkov hrepení, ne pa še po novih prikladah! Ta strošek bi bil občini odpadel, ako bi bil poprejšnji nadžupan voljen in se ne bili odborniki častilakomnim ljudém na drugo pot zasukati dali. Pa naj bo, kar se ne dá več popraviti; bodimo zdaj s to osodo zadovoljni; saj smo že marsikaj preživeli, kar ni bilo po naši volji, pa bodemo še to. Večno nič ne trpí!

Iz okolice tržaške. *(Solnija tržaška reši nas nadlog!)* Pred Portonami, kjer bolete za sol pišejo, stojé ljudjé pri vratih, zraven vrat pa varhi, ki jih v pisarnico puščajo. Tako po polževo pa se pišejo bolete, da ljudjé še drugi dan morajo čakati, ako nočejo brez solí domú iti. Vse je nevoljno zarad tacega počasnega odpravljanja solnih bolet. Ali, gospodje, se Vam ne smilijo ljudje? Ali ne vidite, da ubogi človek ne more tako dolgo v Trstu bolét čakati? To je nadloga velika, in lahko bi se odpraviti dala! Brkin.

Iz vipavske doline. *** — Za deželnega poslanca je danes v trgu od volilcev okraja vipavskega in idrijskega z veliko večino glasov izvoljen bil naš občespoštovani dekán in veljavni rodoljub gosp. J. Grabrijan. Dr. Spazapan, za kterega se je par privržencev njegovih na vso moč potezalo, dobil je uboga dva glasova; dasiravno so volilcem, posebno iz idrijskega okraja, stregli ne le z dobrimi svéti, ampak tudi z dobrim vincem, pa vendar vse to nič pomagalo ni. „Pil bam pil“ — je rekel nek pošten volilec — volil bam pa kakor bam jest hotel.“ — Za g. Muleja, dosedanjega poslanca teh dveh okrajev, ki je bil od nemškega „glavnega odbora“ nasvetovan, se pa še nihče zmenil ni. Al ni tudi to glasno govoreča nezaupnica? — Živili volilci vipavski!

Iz Poddrage 25. jan. J. — Sprejmite blage „No-

*) Prosimo obljubljenega! Vred.

vice“ par vrstic tudi iz naše vasi. Dolgo časa nam je deževalo, potem pa nekoliko snežilo; pa po nižavah in proti solnčnih goric nam je sneg precej skopnel, da morejo kmetje preljube trtice saditi, gnojiti in zemljati, in res se more reči, da so ljudje pri nas o tem zeló marljivi. Denarja, kakor povsod, tudi pri nas zelo pomanjkuje. Vinska kupčija se je jela malo po malo bolj gibati, kajti cena mu je precej padla — bila je namreč sprvega nekoliko prenapeta — tedaj tržaški, goriški, gorenski in pivški kupci, le pridno nas obiskujte!

Iz Poddrage 22. jan. — ? — Naj danes spregovorim besedico zarad naše čitalnice v pojasnilo takim, kteri mislijo, da je čitalnica Bog vé, kakošna — zver. Oni ne vejo, da beseda „čitalnica“ izhaja iz besede čitati ali brati, tedaj čitalnica ali bralnica je vse eno. Potem tudi mislijo, da je čitalnica samo zarad tega, da se v njej ljudjé le kratkočasijo in plešejo. Tudi to krivo mislijo, kajti glavni namen čitalnice je in ostane to, da udje čitajo (beró) koristno-podučne knjige in slovenske časnike in se tako bolj mikajo in izobražujejo. Skušnje pričujejo, da dandanašnji stojí svet na vednostih. Če človek več bere, več vé, in se tedaj odlikuje od druzih, ki nič ne berejo. Taki, ki nič ne berejo, so tudi bolj neotesani, čeravno v svoji neumnosti mislijo, da že zadosti vejo in da se jim ni potreba nič učiti; pa še celó v svoji neumni prevzetnosti zaničujejo one, ki želijo kaj naučiti se, in zavoljo tega zaničujejo tudi čitalnico. Od takih je že naš nepozabljivi Vrtovec v svoji „Kemii“ pisal, da so jim „Novice“ in kar je v njih, le prazna reč, — takim le je tudi beseda „čitalnica“, beseda „čitalničar“, beseda „Slovenec“ le prazna, posmehovanja vredna reč; to je gotovo, da taki tudi ne vejo, kaj je naš narod, in kaj národnost. — So pa tudi drugi, ki pravijo: „jaz bi se tudi zapisal v čitalnico, ako bi ne bili v njej mladenči, ampak samo možaki zapisani; kaj neki se bo mož z mladenči pogovarjal? Jaz se ne bom od takih nič učil, in ž njimi občeval“ itd. Takim le odgovorim to, da vsi stari modrijani, na pr. Sokrat, eden najmodrejih Grkov, je najraji z mladenči občeval, in po mladenčih se je grško tako razkvasilo in tako na visoko stopnjo omike in izobraženja dospelo. — Kaj pa naš preljubljeni Vrtovec? Ali ni on ravno mladenče najbolj ljubil in ž njimi tako prisrčno govoril? Kdor tega ne vé, naj bere v njegovi „Kemii“ sestavke slovenski mladosti pisane. V teh sestavkih bo videl, kako prisrčno je on mladino ljubil in cenil. Lesén mora biti — je rekel — kdor mladine ne ljubı in ž njo rad ne občuje. Iz tega tedaj lahko spoznate, ljubi Poddražani, da je še celó koristno, da so tudi mladenči v čitalnico zapisani, saj je vendar boljši, da hodijo ob nedeljah v čitalnico kaj koristnega brat, kakor da bi v kako slabo družino zahajali in se tako razuzdali in potem iz slabih fantov slabi možje postali, kar se tako prerado zgodí. Tedaj, predragi Poddražani! vpisujte se bolj obilno v čitalnico! ne strašite se praznih vgovorov in nam sovražnih nasprotnikov, kajti v čitalnici boste lahko vsakovrstno berilo dobili, ali v knjigah (kterih je že 214) ali v slovenskih časopisih, kteri so nam skozi in skozi pravični. Nadjamo se, da bo sl. visoka c. kr. deželna vlada že v drugo vložena in popravljena pravila zdaj vendar kmalu potrdila.

Iz bistriškega okraja na Notranjskem 20. jan. Naj mi sl. odbor čitalnice bistriške dovoli interpelacijo: kako to, da še nimamo nobenega programa čitalničnih veselic za pustni čas, kakor je bil druga leta že ob novem letu dognan?

J. M. B. D-ti, ud čital. *)

*) Mislimo, da te vrstice zadostujejo, ker so glavna stvar obširnega dopisa. Vred.

Volitev v Trebnem. J. J. — Sopet sem domá — truden sicer, pa žal mi ni, da sem se hude volilne bitke udeležil. Naj mi je dovoljeno, ako še druzega obširnejega popisa niste prejeli, na kratko v „Novicah“ popisati bitko in zmago. Že deželna vlada nam je bila zlasti duhovnikom jako kašo zabelila, ker je volitev poslancev na saboto razpisala. Če se je nas bala, jo moramo pohvaliti, da je modro in previdno ravnala; če pa nas je mislila s tem od volitve odvrniti, se je sicer ukanila, pa v svojo škodo menda ne. Precej ko smo v petek večer prišli — in's „Treffen“, smo se prepričali, da so nam nemškutarji zabeljeno kašo pridno pogrevali. Vse stene so imele ušesa in drugi dan so od znotraj in zunaj rumeno nališpane nemškutarske poslance „in spe“ volivcem predočitovale — zdelo se nam je to kakor v svarilo, kterih ne smemo voliti. Še celó brošuro „Die Deutsch-Oesterreicher bei den Wahlen“, ki so jo nalašč iz Dunaja naročili, so zagrizeni nemškutarji delili po Trebnem, mislé, da kmetje Dolenci so še zmiraj nemški bundlarji! Zvečer smo bili neizrečeno razveseljeni, ko nenadoma dr. Bleiweis v gostilnico stopi. Brž smo mu razodeli svoje dvome zastran tretjega od narodnega volilnega odbora nasvetovanega poslanca gosp. dr. Rozine. Rekel nam je dr. Bleiweis: „ako si upate z drugim narodnjakom lože zmagati, dobro! le volite ga; saj ne gré tù za osebo, ampak le pravično reč.“ Mislili smo na tega in unega; poslednjič pa po posvetu z dr. Bleiweisom gosp. Mih. Tavčar-ja, Vaškega fajmoštra, za kandidata postavili, in — „eventus probavit“ — najboljše smo jo bili zadeli. *) Dr. Rozini smo pa hvaležni, da je brez zamere odstopil od kandidature, potem ko smo mu dopovedali, da si in zakaj ne upamo ž njim zmagati. — Pri volitvi nam je precej o začetku nekdo z neslanim nasprotovanjem zavolj maloletnosti enega volilca hotel kljubovati in je zraven še celó mislil, da ima le nemškutar pravico vgovarjati, Slovenec pa ne se pravično zagovarjati. Ako bi Böhm-ov „nezrelec“ po naključji ne bil ravno iz vrste „črnih“ in ko bi se bil nasprotnik glasa njegovega smel nadjati, gotovo bi bil gosp. volilec znabiti še za kako leto prestar! Po tem kratkem nasprotovanji in odgovoru je šla volitev pod predsedstvom preč. g. dekana Rozmana prav redno in naglo naprej. Za to se moramo tudi kantonskemu predstojniku g. Omahen-u zahvaliti, kteri je volitev prav možato in nobenostransko vodil in prijazno slovenske in nasprotne stranke imena narekoval. Hvala poštenjaku! Izvoljeni so bili gg. Santo Treo z 133 glasovi, grof Barbo z 99 glasovi, in Miha Tavčar z 95 glasovi od 151 nazočih volilcev; le 7 jih ni bilo prišlo iz tako obširnega volitnega okraja, ki obsega 6 kantonov. Tedaj vidite, da Dolenci nismo zaspanci in se svojih državljanskih

*) Da vidijo naši ljudje, kako nasprotniki naši — kakor neka žival po blatu — zmiraj le po lažéh brbajo, naj jim posnamemo vrstice z ljublj. dopisa v „Triesterci“, ktera svojim pajdažem to-le pripoveduje: „Bezeichnend ist es, dass Dr. Bleiweis von seiner Fiascofahrt aus Treffen spät Abends in der Čitavnica erschien und selbstverständlich stürmisch beglückwünscht wurde; noch bezeichnender aber ist es, das Dr. Toman, um dessen Person sich die Mitglieder des Männergesangsvereines scharrten, von der Anwesencheit des Dr. Bleiweis gar keine Notiz nahm“. — Ali je trebanska „Fahrt“ bila „Fiascofahrt“ ali pa „Siegesfahrt“, to čuti „Triest.“ dopisún sam najbolje; da pa niti dr. Bleiweis-a, niti dr. Toman-a tisti večer v čitalnici ni bilo, to vé vsak, kdor je v čitalnici bil. Ves „dramatični coup“ „Triesterčin“ je tedaj le prav „bezeichnend“ za — lažnika njenega! Vred.

dolžnosti zavedamo. (Dobro blago se samo hvali!) — Nasprotni kandidatje so revno pocepali. Zmaga je tedaj bila slavna in toliko bolj, ker so se nasprotniki popred veliko bahali in izveličanje zastavljali, da bo zmaga njihovo!! Posebno vrlo in hvalevredno so se obnašali volilci iz Vač, Svete gore, Šentlampreta, iz Št. Vida poleg Zatičine in okolice, iz Žuženberga, Hin in Krke; od Savske straní razun enega iz Boštanjske okolice. Večine volilcev iz Račinskega, Trebanskega in Mokronoškega kantona pa ravno ne moremo hvaliti; njih glasovi so bili najbolj razcepljeni in so srce imeli le bolj za nasprotnike. Ne vem, ali je to znamenje nezrelosti ali omahljivega figamoštva, ktero se dá ko trst vsakemu vetru omajati. Sicer pravični reči zdaj niso škodovali, vendar pa tako obnašanje gotovo ni hvale vredno. Naj bi se za drugikrat zboljšali!

Iz Ljubljane. — „Idite, predragi rojaki, volit vsi in volíte enoglasno možé, ki vam jih priporoča národni volilni odbor“, — tako se je glasila poslanica národnega odbora, in čuj danes, mila domovina! da sinovi tvoji Kranje gorenske, dolenske in notranjske so zvesto ubogali ta glas in zmago dosegli tako sijajno, kakoršne menda ne nahajamo v nobeni deželi avstrijskega cesarstva. Evo tù natanjčni zapisnik, kako so se 26. dne t. m. po kmetiških okrajih vršile volitve:

V volilnem okraji Ljubljani sta vkljub groznim agitacijam izvoljena dr. Jan. Bleiweis in Fideli Terpinec. Ta okraj šteje 98 volilcev; prišlo jih je volit 94. Dr. Bleiweis je dobil 84, Terpinc 85 glasov. Od nemškega odbora nasvetovani korar Juri Savaschnig ni dobil celó nobenega glasú, Seunig pa ubozih 8. (Predstojnika Pajka jih je doletelo 6, Ančnika krčmarja pri „Raci Mici“ v Šiški pa 2.)

V volilnem okraji Kamniku je izvoljen dekán Toman z 71 glasovi izmed 85; le en volilec ni prišel volit. Nasprotni nemški kandidat dr. Gauster je dobil 1 glas. (Predstojnik Röder je vjel 13 glasov.)

V volilnem okraji Kranji jih je izmed 95 volilcev prišlo volit 91; baron Zois je dobil 87, prošt Kos 79 glasov. Nemški kandidat Urbantschitsch je dobil 6, Derbitsch 2 glasova. (Predstojnika viteza Höfferna in Deva je doletel po 1 glas.)

V volilnem okraji Postojni jih je izmed 102 prišlo volit 95. Dr. E. Kosta in Koren sta dobila vsak po 94 glasov. Nemški kandidat Dekleva je dobil 1 glas, pl. Garcarolli nobenega. (Predstojnik Ogrinec je dobil 1 glas.)

V volilnem okraji Vipave jih je od 44 glasov dobil dekán Grabrijan 33, nemški kandidat predstojnik Mulej celó nobenega. (Leskovca iz Konomelj je doletelo 11 glasov, dr. Spazapana 2 in predstojnika Jevnikarja 1 glas.)

V volilnem okraji Novega mesta jih je izmed 83 glasov Zagorec dobil 65, nemškega odbora kandidat pl. Langer 16. (Dr. Rozina in Hafner vsak po 1.)

V volilnem okraji Trebnega, ki obsega 6 kantonov in šteje 158 volilcev, jih je prišlo volit 151; Santo Treo je dobil 133 glasov, grof Barbo 99, fajmošter Tavčar na Vačah (ki ga je pooblastenec národnega volilnega odbora v soglasji z mnozimi volilci namestil namesti dr. Rozine) 95 glasov. Nemški kandidat Engelthaler je dobil 4, Böhm 4, dr. Skedel 27 glasov. (Poleg teh je dobil predstojnik Konšek 4 glasove, vitez Födransberg 25, poštar Rozman 56 glasov.)

V volilnem okraji Kočevji jih je izmed 93 volilcev prišlo volit 91. Peter Kozler je dobil 68, Luka Svetec 65 glasov. Nemški kandidat Kromer je dobil 24 glasov, Wenedikter 22 glasov.

V volilnem okraji Črnomlji je izmed 61 glasov jih dobil Kapele 5. Nemški kandidat dr. Zavinšek nobenega. Izvoljen je z 38 glasovi M. Kramarič, posestnik in župan, s kterim je národni volilni odbor popolnoma zadovoljen; poleg njega je národni dr. Strbenec dobil 18 glasov.

Tedaj od prvega do zadnjega vsi naši!

Zapisnik ta nam kaže, da se je v imenovanih 10 volilnih okrajih zbralo okoli 1530 volilcev in da so naši ljudje vkljub vsemu ogromnemu nepoštenemu in poštenemu nasprotovanju dobili čez **1230** glasov. Od nemškega centralnega odbora nasvetovani kandidatje so v vsem skupaj vjeli le 115 glasov. Ostalih 154 se je razcepilo na druge, ki so ali „na svojo roko“ kandidirali ali pa nenadoma dobilí glasove. Mislimo, da te številke dosti glasno govoré, kdo ima narod za sabo. — Kakor nam mnogotere dogodbe po deželi pričajo, so se mnogi uradniki c. k. kantonskih gospósk tako silno napenjali z razpošiljanjem proklamacij in priporočil nemškega centralnega odbora, čegar vodja grof Anton Auersperg je očitno rekel, da on in njegovi ne grejo v izredni državni zbor, da moramo misliti, da ni res, kar so časniki zagotovljali, da je političnim uradnikom od ministerstva prepovedano bilo, se vtikat v volitve. Ne le, da so gosposkini hlapci omenjene liste okoli nosili, temveč so prišli še drugi čez par dni volilce vprašat, ali so one liste prejeli. Tako postopanje „sans gene“ nam vriva žalostno misel in skrb, da naša Avstrija utegne res — kakor njeni protivniki trdijo — bolni mož biti, kterega si dandanes že vsak kantonsk predstojnik „na svojo roko“ ozdravljati upa. Tudi nam ni veselje nad izrednim državnim zborom nikoli posebno segrelo krví; tudi mi ga imamo le za skušnjo, tako dobro ali tako slabo kakor vsako drugo; al ker so nadloge državne silne in ker cesar vabi narode svoje, naj poskusijo to pot, ki vendar utegne peljati k porazumljenju, tedaj nam državoljubje veleva, da ne nasprotujejo januarskemu patentu, ako utegne mirno spravo dati Avstrii. Lojalni in neenostranski državljan mora dolžnost v sebi čutiti, da podpira tak namen vladni, čeravno morebiti sam pri sebi ni prepričan, da se doseže cilj in konec, in da ne podkopuje še bolj zaupanja do vlade, ki že preveč omahuje. Začnimo saj enkrat s porazumljenjem! Druge poti pa ni, kakor je ta, da pridejo zastopniki narodov skupaj in se pogovorijo, kako in kaj. Tista „Verfassungstreue“, ki si jo pišejo nemški centralisti na svojo zastavo, ni za Avstrijo piškavega oreha vredna; tista „Verfassungstreue“ je le drugačno ime za „Februarstatut“; ta pa je Avstrijo spremil na kraj brezdna, v ktero gotovo pade, ako ne odjenjajo „die Verfassungstreuen.“ Kako tedaj morejo ravno cesarski uradniki svoje sile tako očitno napenjati za stranko, ki vkljub septemberskem manifestu in januarskemu patentu norí za februarski statut in za „engern Reichsrath“ — to nam je zastavica, ktero le s to uganjko rešiti moremo, da je dandanes vse zbegano, vse zmotljeno, in da se konec januarja prekliče, kar se je prvega januarja dalo. Bog pomozi!

— Danes dopoldne so volitve po mestih in trgih na deželi in v Ljubljani. Narodni volilni odbor je za Ljubljano, kakor je znano, postavil za kandidata dr. Tomana in dr. Kluna, obá mestnjana ljubljanska. Ako izmed 852 volilcev nobeden ne zanemari volitve, izvoljena bota gotovo, in to tem več, ker nesramni pamphlet, ki ga je nekdo iz tabora tiste ljubljanske „Intelligencije“, ki je že popolnoma na kant prišla,

trosil po ulicah, je zdramil še take mestnjane, ki so do danes hladne krví opazovali volilno gibanje. Popoldne voli kupčijska zbornica svoja 2 poslanca. V petek volijo veliki posestniki.

— *(Izvrstno ga je splačal.)* Nekdo je zabavljivo čenčal o narodnem volilnem odboru, da je mnogo duhovnov priporočal za poslance. „I kaj pa centralni odbor? — ga zavrne — samo enega duhovna (Savaschniga) ima na svoji strani, pa še tega edinega in vsega je silil za poslanca.“

— *(Nektere opazke k feuilletonu v 16. listu „Laib. Zeit.)* Kako vseobsegajoča je inteligencija feuilletonista Laibacherčnega, kaže nam to, da v podlistku omenjeniga lista popisuje celó „balltoiletto“ poslednjega kazininega plesa tako, da bi ta popis res čast delal vsacemu krojaču, samo to je podlistkar še pozabil svetu povedati, koliko forintov je veljalo vsako krilo, iz ktere fabrike je itd. kajti „das gehört doch zum Ganzen,“ kadar obleka moža dela ali — ženo. Brž po tem klasičnem krojaškem popisu prestopi podlistkar na „program,“ ki ga je narodni volilni odbor razposlal med ljudstvo. Vidi se iz klešč spredej in zadaj „ “, kako podlistkarja grize to, da narodni odbor more razpošiljati razglase svoje med „volk“, ki davke plačuje, drugi odbor pa svoje proklamacije le bolj pošilja v take hiše, kjer se davki pobirajo. Po nekterih oprašenih čenčarijah o „untadelhafte Kravatte“ graja „das schlechte deutsch“ narodnega odbora. Ker je podlistkar priznan „universalgenie“, ki sodi o „balltoilettah“ ravno tako izvrstno kot o muziki, gledišćinih igrah itd., se tedaj narodni odbor tudi v jezikoslovnih rečéh ponižno podvrže sodbi podlistkarjevi, da — ne zná nemški. Ker se podlistkar tako rad pobaha z „gleiches Recht für Alle“, smo pričakovali, da tudi kakošno pové o „centralnem.“ Al mož je nehvaležen, kakor je stranka „centralnega“ nehvaležna do svojih lastnih ljudí, ki so se vendar sicer zmiraj zbirali pod njeno zastavo in za-njo marljivo borili, zdaj jim pa še stoliča v odboru, še manj pa v deželnem zboru ni privoščila, čeravno so več vredni kot cela kopa druzih. „Vsak za-se, Bog za vse!“ se vé, da je v odločilnih časih geslo nehvaležnikov. In celó dobri Tržičanje, ki so jih „centralni“ sicer zmiraj po naročji nosili, morejo zdaj pohlevno čakati, da jih še le v enajsti uri doletí kak nasvetovanec. To je grenko! Pa se vé, da bi bilo utegnilo neugodno biti to, ako bi bil v „centralnem“ kdo sedel, ki bi ne bil dovolil, da bi Tržič zdaj še „Sperrsitz“ bil, ko so na vsa druga mesta že posajeni izvoljenci. Pa kaj bomo dalje predli to stvar? Svet je bil nehvaležen in ostane nehvaležen!

— *(Vabilo k slovesni „besedi“ na spomin Valentinu Vodniku 3. dne februarja.)* Program besede: 1. Overtura k spevoigri „Tičnik“ od dr. Ipavca; igrá čitalničin orhester. 2. Slovenija oživljena. Dramatični prizor; spisal Janez Bilec. Osobe: Baron Žiga Zois, Valentin Vodnik, Anton Linhart. 3. Čveterospev iz opere „Rigoletto“ od Verdi-ja. 4. Srbske národne pesme. Zbor Tovačovskega. 5. Samospev za tenor: a) Slanica od dr. G. Ipavca; b) Oprosten jetnik od D.... 6. Na gorah. Zbor Tovačovskega. 7. Slavjanski potpouri; zložil J. Strauss; igrá čitalničin orhester. — Petje in orhester vodi čitalničin pevovodja Vaclav Prohaska. — Po besedi ples. — Ker so dohodki današnje veselice namenjeni v podporo zaklada čitalničinega, plača vsak gospod 1 gold., vsaka gospá in gospodičina 50 krajc. Vstopnice se že zdaj dobivajo v g. Vidičevi štacuni v špitalskih ulicah. Čestitim udom je pripuščeno, da morejo k tej veselici seboj vzeti še kakega za vpeljanje sposobnega gosta, kteri pa tudi odrajta vstopnino. Začetek ob 7. uri zvečer.

Odbor čitalničin v Ljubljani.

— Čitalnica šentviška napravi 3. dne t. m. slovesno besedo. Brž ko ne se bo igrala tudi „Županova Micika“. Začetek ob 7. uri zvečer.

Denarni zapisnik Matičin.

Novi udje:

a) ustanovniki:

Gospod	Mažuranić Anton, kr. gimnaz. ravnatelj na Reci	50	gold.
„	Einšpieler Andrej, profesor c. kr. više realke v Celovcu	50	„
„	Vovk Ivan, župnik v Dolenji vasi v Istrii	50	„
„	Simonič France v Mariboru	10	„

b) letni donesek:

„	Domicél Anton, kaplan v Starem trgu pri Poljanah za 1866. in 1867. leto	4	„
„	Žan Ivan, kaplan v Št. Vidu za leto 1866	2	„
„	Stoklas Božidar, kaplan v Hočah za leto 1866	2	„
„	Pečnik Peter, kaplan v Lembahu „ „ 1866	2	„
„	Brdajs Davorin, trgovski pomočnik v Mariboru za leto 1866	2	„
„	dr. Magdič Anton v Ormužu za 1866. in 1867. l.	4	„
„	Boštijančič Anton, župnik pri sv. Ivanu blizo Trsta za leto 1866	2	„
„	Wolkenšperg, baron, Avguštin, posestnik Oblakovega fidejkomisa v Loki za leto 1867	2	„
„	Zorman Božidar, učitelj pri sv. Jurji na Ščavnici za 1866. in 1867. leto	4	„
„	Ivanec Martin, dekan v Šmarji za 1866. leto	2	„
„	Vošnjak Lovro, kaplan v Ponkvi za 1866. leto	2	„
„	Koderman Rihard, gimn. profesor v Št. Pavlu za 1866. leto	2	„
„	Kulavec Matija, župnik v Št. Vidu pri Zatičini za 1866. leto	2	„
„	Hojkar Dragotin, poštar v Ložu za 1867. leto	2	„
„	Počkar Janez, ekspozit v Matenji vasi za 1866. leto	2	„
„	Marković Ivan, kr. realke vodja na Reci za 1866. leto	2	„
„	Matevžić Miha, glavne šole učitelj na Reci za 1866. leto	2	„
„	Kozina Juri, c. k. više realke profesor v Ljubljani za 1866. leto	2	„
„	Vodopivec Janez, trgovec v Kamnji za 1867. leto	2	„

Stari udje so plačali:

a) kot ustanovniki:

Za 2. leto: gg. Skrbec Davorin, Hajšek Anton, Mazek Anton, Novak Josip; — za 3. leto: gg. Modrinjak Matija, Kovačič Matija, Bohinec Anton, dr. Radej France, Šinko Božidar, Potočnik Lovro, dr. Čebašek Andrej, Kukovec Josip, Ogradi France, Močnik Matej, Novak Josip, kmetijska poddružnica celjska, Mazek Lovro, Hrašovec France, Grivec France; — za 4. leto: gg. Mahkot Janez, Robič Andrej, Stritar Janez, Jerajeva Ivana. — Doplačala je: Slavna čitalnica celovška.

b) Letniki:

Do 1. januarja 1866. leta: g. Molj Leopold;

do 1. januarja 1867. leta: gg. Rozman Lovro, Mrzel Jožef, Hohn Edvard, Miklošić Ivan, Hrg Lovro, Morič Maks, Molj Leopold, Vomberger Blaž, Bartelj Jožef, Virk Jožef, Legat Janez, Venedig Herman, Mlakar Maksim., Žnidarčič Urban, Fortuna France, Zelen Jož., Grčar Jož., Molj Gustav, Legan Anton, Lunder Jan., Rudolf Lovre, Budnar Janez, Erjavec Franjo, Velikajne Franjo.

do 1. januarja 1868. leta: gg. Pukšič France, Narobe Martin, Oblak France, Košir Alojzi, Finec Anton, Babnik Jernej, Legat Janez, Vašar Rajko, Melcer Drag., Andrašič Josip, Lahajnar Dragotin, Kunšič Anton, Wiest Viktor, Robič Jakob, Skrl Jakob, dr. Orel Jožef za-se in za vas Skopo, Kočevar France, Stare Alojzi, Vodopivec France, Budnar Janez, Malnaršič Jožef, Namre Ant., Pavalec Juri, Niedorfer Marko, Brence Jernej, Velikanje Franjo, Drobnič Andrej; — do 1. januarja 1869. leta: g. Robič Jak.

V Ljubljani 29. januarja 1867.

Dr. Jer. Zupanec.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.